

Manifest

Organische stof:
leven in de
Nederlandse bodem

Benut het 6de Actieprogramma Nitraatrichtlijn om de positie van organische stof in de Nederlandse meststoffenregelgeving te verbeteren!

Wij roepen de Nederlandse politiek op het 6de Actieprogramma Nitraatrichtlijn te benutten om de positie van organische stof in de Nederlandse meststoffenregelgeving te verbeteren. Deze verbetering moet recht doen aan het belang van organische stof voor de bodemvruchtbaarheid, de biodiversiteit, het klimaat en de circulaire economie.

Het belang van organische stof

Een goede bodemstructuur en voldoende organische stof in de bodem zijn van onschatbare waarde voor de bodemvruchtbaarheid en voor klimaatdoelstellingen.

...voor bodemvruchtbaarheid

Een gezonde, vruchtbare bodem is de basis voor duurzame teelten en gezonde voeding. Organische stof bevat essentiële hoofd- en sporenelementen, wat de vitaliteit en voedingswaarde van gewassen ten goede komt. Ook verbetert organische stof het watervasthoudend vermogen van bodems en kan het risico op emissies naar grond- en oppervlaktewater worden beperkt. Daarnaast zorgt organische stof voor een goed bodemleven en daardoor onder andere voor verhoogde bodemweerbaarheid tegen ziekten, waardoor minder gewasbeschermingsmiddelen nodig zijn. Een goed bodemleven draagt bovendien bij aan een grotere biodiversiteit in de bodem. Hiervan zullen ook weide- en akkervogels profiteren.

...voor klimaatdoelstellingen

De bodem is een onmisbare schakel in het tegengaan van en het anticiperen op klimaatverandering. Door het verhogen van organische stof in de bodem kan koolstof langjarig worden vastgelegd. Een verhoging van het organische stofgehalte van Nederlandse landbouwbodems met 1% komt overeen met een CO₂-emissiereductie van 168 Mton CO₂-equivalenten, dit is bijna gelijk aan de totale jaarlijkse broeikasgasemissie in Nederland. Landbouwbedrijven kunnen een belangrijke rol vervullen bij het opslaan van koolstof. Dit blijkt uit ervaringen van bedrijven die langjarig werken aan verhoging van organische stofgehalten in hun bodem.

Organische stof in het meststoffenbeleid

In de meeste Nederlandse bodems staan organische stofgehalten onder druk. Door de focus van de meststoffenregelgeving op het terugdringen van emissies van stikstof en fosfaat, is het moeilijk om voldoende organische stof aan te voeren en te komen tot integraal duurzaam bodembeheer. Bovendien worden de andere functies van organische stof in de bodem nog onvoldoende gewaardeerd. Het is daarom hoog tijd voor een bodembeleid dat integraal en echt duurzaam is. Bodems moeten op lange termijn geschikt blijven voor voedselproductie.

De voorbereidingen voor het 6de Actieprogramma Nitraatrichtlijn zijn in volle gang. Onderdeel hiervan is de evaluatie van de huidige meststoffenregelgeving. Dit proces biedt de kans om de meststoffenregelgeving aan te passen, zodanig dat goed bodembeheer en beter maatwerk in organisch stofbeheer mogelijk wordt *binnen* de kaders die de Europese Nitraatrichtlijn en de Kaderrichtlijn Water stellen.

Hiermee wordt tevens aangesloten bij de ambities zoals verwoord in het Rijksbrede Programma 'Nederland Circulair in 2050' waarin wordt gesteld dat *'wordt onderzocht welke maatregelen mogelijk zijn om meer stabiele organische stof in de bodem te brengen, bijvoorbeeld om organische stof terug te winnen uit reststromen, om de bodemkwaliteit te verbeteren en koolstof in de bodem vast te leggen en bodemdaling tegen te gaan'*.

Wat moet er gebeuren?

De manifestpartners willen de transitie naar een circulaire economie bevorderen met herstel van biodiversiteit in de bodem en een vermindering van emissies naar bodem, water en lucht. Zij zien daarbij een belangrijke rol voor goed bodembeheer met aandacht voor organische stof, in het halen van zowel doelen voor een duurzame landbouw als klimaat.

Wij, de manifestpartners, vragen het Nederlandse parlement om:

1. De mogelijkheden voor organische stof aanvoer te verbeteren door het aanpassen van de meststoffenregelgeving, passend binnen de milieukundige kaders;
2. Meer individueel en gebiedsgericht maatwerk in het mestbeleid mogelijk te maken, zodanig dat bodem en gewassen passend gevoed kunnen worden binnen de daarvoor geldende milieukundige kaders. Hierbij past meer aandacht voor de bodem in het teeltplan van bedrijven en het benutten van de leerpunten van biologische landbouwmethoden;
3. De bijdrage van de landbouw aan de circulaire economie te helpen vergroten, door het verbeteren van de toepassingsmogelijkheden voor organische bodemverbeteraars uit reststromen;
4. Binnen Nederland uitvoering geven aan het '0,4 ‰ Initiative'. Nederland zet zich daarmee actief in voor een duurzaam bodembeheer voor het behalen van klimaatdoelstellingen;
5. Mogelijkheden van betere prikkels voor goed organische stofbeheer door agrariërs. Verkennen van de rol die het 'bodempaspoort' daarbij kan spelen;
6. In contracten voor kortlopende pacht en grondtransacties, duurzaam bodembeheer en goed organische stofbeheer als voorwaarde op te nemen (bijvoorbeeld door gebruikmaking van het 'bodempaspoort');
7. Het faciliteren van kennisontwikkeling en overdracht over het belang van organische stof in de bodem bij beleidsmakers, bij agrariërs, andere marktspelers in agrarische ketens, bij NGOs en bij andere belanghebbenden.

De manifestpartners

Biohuis

Bionext

BoerenNatuur.nl - Agrarisch natuur- en landschapsbeheer

Brabantse Milieufederatie

Brancheorganisatie Akkerbouw

BVOR – Branche Vereniging Organische Reststoffen

CZAV – Coöperatieve Zuidelijke Aan- en Verkoopvereniging U.A.

Dutch Biorefinery Cluster

FNLI – Federatie Nederlandse Levensmiddelen Industrie

GroentenFruit Huis

LandschappenNL

Louis Bolk Instituut

LTO Nederland

Meststoffen Nederland

MVO Nederland

Natuur & Milieu

Natuurmonumenten

NAV - Nederlandse Akkerbouw Vakbond

Nederlands Instituut voor Ecologie (NIOO-KNAW)

NEVEDI – Nederlandse Vereniging Diervoederindustrie

NMI – Nutriënten Management Instituut

Nutriëntenplatform

Rabobank Food & Agri

Stichting Veldleeuwerik

Suiker Unie

Ulebelt namens coöperatie van buurtcompostinitiatieven

Urgenda

Vereniging Afvalbedrijven

De Waard Eetbaar Landschap

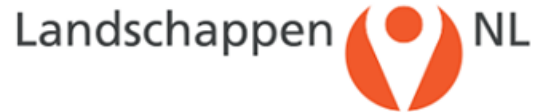
26 oktober 2016

NATUUR
& MILIEU

Rabobank

BOERENNATUUR.NL
Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer

LOUIS BOLK
INSTITUUT

